

**Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți**  
**Facultatea Drept și Științe Sociale**  
**Catedra de științe socioumane și asistență socială**

**Curriculum**  
**la disciplina universitară**  
**Construcție Europeană**

**Autori:**  
**Pădureac Lidia, conf.univ., dr.**  
**Cazacu Nicolae, conf.univ., dr.**

Discutat și aprobat la ședința catedrei de științe  
socioumane și asistență socială din 27.03.13, Nr.5,  
Ședința Consiliului Facultății de Drept  
și Științe Sociale din

29.03.13, Nr.6

*L. Păd*



**Bălți, 2013**

## I. Preliminarii (Conceptul disciplinei)

Este în afara oricăror dubii că Uniunea Europeană a fost și rămâne o poveste de succes, realizând în ultimii ani o expansiune fără precedent prin admiterea în componența sa a celor 12 state post-comuniste din Centrul și Sud-Estul Europei. Prin această recentă extindere, s-a realizat nu doar o revoluție în sens politico-geografic a Uniunii Europene, ci s-a pus în discuție însuși conținutul și esența acesteia, catalizând căutările unor soluții plauzibile pentru forma și modul în care se va dezvolta Uniunea Europeană în viitorul previzibil.

În accepția oficialilor europeni, o Uniune extinsă cuprinzând 28 de țări, cu o populație de circa 500 milioane și cu un Produs Intern Brut de aproape 10000 miliarde de Euro – toate acestea vor spori fundamental impactul politic, geografic, economic și cultural al Uniunii Europene pe continentul european. Dincolo de actualele hotare ale Uniunii Europene, extinderea va dinamiza efortul de asociere cu cele 385 milioane de locuitori din țările aflate „în exterior” și la hotarul maritim, într-un cadru cu valori și drepturi comune în ceea ce privește libertățile fundamentale. Uniunea Europeană va trebui să promoveze cooperarea regională și subregională, creând astfel premisele pentru stabilitatea politică, dezvoltarea economică, reducerea sărăciei și discriminării sociale într-un mediu comun.

Această nouă politică a Uniunii Europene a fost afirmată în decembrie 2002, printr-un Comunicat al Consiliului European de la Copenhaga, în care se menționează că Uniunea Europeană trebuie să folosească șansa, oferită prin actul extinderii, de a intensifica relațiile cu vecinii săi, în baza valorilor comune – în primul rând democrația, respectul pentru drepturile omului și supremația legii, incluse în actele Uniunii și în Carta Drepturilor Fundamentale. La rândul său, la 12 februarie 2003 Parlamentul European a cerut să se acorde o atenție sporită conceptului noii vecinătăți.

Este adevărat că scopul noii politici de vecinătate nu vizează neapărat perspectiva aderării sau participării la instituțiile Uniunii Europene pe termen mediu, soluțiile practice legate de apropiere și vecinătate fiind examinate în afara subiectului aderării. La fel însă de adevărat este că Uniunea Europeană este hotărâtă să evite fixarea unor noi linii de separare în Europa, articolul 49 al Tratatului privind Uniunea Europeană stipulând că *orice stat din Europa poate solicita calitatea de membru al Uniunii Europene*. Tratatul de la Lisabona, intrat în vigoare în 2009 prevede o serie de principii care contribuie la consolidarea UE și creează premise pentru promovarea identității europene.

Cu certitudine, astăzi este prematur să se vorbească despre perspectiva imediată a aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Putem vorbi, mai degrabă, despre un proces lent de europenizare, de conștientizare și de însușire a standardelor, practicilor și valorilor europene.

Este știut că, pentru a beneficia de toate avantajele statutului de membru al Uniunii Europene, țara aspirantă trebuie să îndeplinească, mai întâi, o serie de rigori în diverse domenii, inclusiv: a) **politic** – stabilitatea instituțiilor ce garantează democrația, statul de drept, drepturile omului, respectul și protecția minorităților naționale; b) **economic** – existența unei economii de piață funcționale, precum și capacitatea de a face față presiunii concurențiale și a forțelor pieței din interiorul Uniunii Europene; c) **instituțional** – capacitatea de asumare a obligațiilor de stat-membru al Uniunii Europene, inclusiv aderarea la obiectivele politice, economice și monetare ale acesteia.

În ce măsură îndeplinește Republica Moldova **Acquis-ul comunitar** (întreaga structură a legislației primare și secundare operaționale în cadrul Uniunii Europene)? Deși este dificil de dat un răspuns univoc și exhaustiv la această întrebare, cert este că Republica Moldova prezintă astăzi o serie de deficiențe la toate compartimentele, urmând să parcurgă o cale destul de lungă și anevoioasă pentru a corespunde tuturor rigorilor de aderare la Uniunea Europeană.

Pornind de la considerentele menționate, **Construcția Europeană** în calitate de disciplină universitară ar putea contribui efectiv la o mai bună cunoaștere de către tineretul studios a realităților Uniunii Europene contemporane, a rigorilor, standardelor și normelor ce prezidează această comunitate, a avantajelor, dar și riscurilor unei eventuale integrări a Republicii Moldova

economisind, - toate acestea întruchipează mănunchiul de valori transformate în etos comportamental, care au ridicat cultura și civilizația europeană la actualul nivel invidiat de modernitate și prosperare.

### III. Administrarea disciplinei

Codul disciplinei în planul de învățământ	Anul de studii	Semestru	Numărul de ore			Evaluarea		
			Curs	Seminar	Laborator	Forma	Conținutul	Crede
	2	4	30	30		Scrisă	test	4

### IV. Tematica și repartizarea orientativă a orelor

#### a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la curs / prelegeri:

Nr. d/o	<i>Tema prelegerii</i>	Nr. de ore
1.	Geneza conceptului european.	2
2.	Evoluția conceptului european până în sec. XX.	2
3.	Premisele unificării europene.	2
4.	Începuturile construcției europene (1951-1961).	2
5.	Caracteristica generală a instituțiilor Uniunii Europene.	2
6.	Etapele extinderii Uniunii Europene (1961-1995).	2
7.	Problemele extinderii Uniunii Europene spre Est.	2
8.	Problemele Tratatului Constituțional European. Tratatul de la Lisabona	2
9.	Uniunea Europeană și Rusia: două tipuri diferite de cultură și civilizație.	2
10.	Dimensiunea socială a procesului de integrare europeană.	2
11.	Politica Uniunii Europene privind dezvoltarea regională.	2
12.	Politica Europeană de Vecinătate.	2
13.	Progresul tehnico-științific și consecințele sale economice în Europa.	2
14.	Procesul de la Bologna și edificarea spațiului educațional european.	2
15.	Generalități asupra procesului de construcție europeană.	2

#### b) Tematica și repartizarea orientativă a orelor la seminar / laborator:

Nr. d/o	<i>Tema seminarului</i>	Nr. de ore
1.	Consiliul Europei: origini, evoluții, orientări și preocupări actuale.	2
2.	Bazele istorice ale integrării europene.	2
3.	Constituirea și evoluția Comunităților Europene.	
4.	Contradicțiile dintre cele două Europe. Asociația Europeană a Liberului Schimb.	2
5.	Extinderile Uniunii Europene: nordică, mediteraneană, eftană.	2

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Reconcilierea franco-germană. Robert Schuman (1886-1963) și Konrad Adenauer (1876-1967) ca „părinți fondatori” ai Europei Unite.</li> </ul>
<p>a) explicarea condițiilor demarării procesului de construcție europeană, a esenței celor două modele care au stat la baza fenomenului comunitar postbelic;</p> <p>b) identificarea specificului poziției Marii Britanii față de procesul construcției europene în anii 1945-1961.</p>	<p><b>Începuturile construcției europene (1951-1961).</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Geneza fenomenului comunitar: Comunitatea Europeană a Cărbunelui și Oțelului (18 aprilie 1951).</li> <li>• Abordarea funcționalistă și federalistă a construcției europene.</li> <li>• Eșecul Comunității Europene de Apărare și relansarea procesului construcției europene.</li> <li>• Tratatul de la Roma din 1957 și crearea Comunității Economice Europene („Pieței Comune”).</li> <li>• Atitudinea Marii Britanii față de procesul construcției europene în anii 1945-1961. Crearea Asociației Europene a Liberului Schimb (20 noiembrie 1959).</li> </ul>
<p>a) caracterizarea generală a principalelor etape ale extinderii Uniunii Europene de la 6 la 15 membri, determinarea specificului fiecărei etape în cadrul procesului respectiv.</p>	<p><b>Etapele extinderii Uniunii Europene (1961-1995).</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• De la „Europa celor 6” la „Europa celor 12”.</li> <li>• Adoptarea Actului Unic European din 1986.</li> <li>• Tratatul de la Maastricht din 1992 și constituirea Uniunii Europene.</li> <li>• De la „Europa celor 12” la „Europa celor 15” (1995). Particularitățile celei de-a treia extinderi.</li> </ul>
<p>a) explicarea condițiilor istorice în care s-a produs destrămarea sistemului socialist în Europa Centrală și de Est;</p> <p>b) identificarea particularităților extinderii Uniunii Europene de la 15 la 27 de membri.</p>	<p><b>Problemele extinderii Uniunii Europene spre Est.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Destrămarea sistemului socialist în Europa de Est și consecințele acesteia.</li> <li>• Reorientarea țărilor din Europa de Est spre Uniunea Europeană. Criteriile de la Copenhaga din 1997.</li> <li>• De la Europa celor 15 la Europa celor 27. Particularitățile celei de-a patra extinderi.</li> <li>• Politica Europeană de Vecinătate – un nou cadru pentru relațiile Uniunii Europene cu statele din Estul și Sudul Europei.</li> </ul>
<p>a) explicarea mecanismului de funcționare a principalelor instituții ale Uniunii Europene, al caracterului complex și, totodată, eficient al interacțiunii lor.</p>	<p><b>Caracteristica generală a instituțiilor Uniunii Europene.</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Consiliul European.</li> <li>• Consiliul Miniștrilor.</li> <li>• Parlamentul European.</li> <li>• Comisia Europeană.</li> <li>• Curtea de Justiție.</li> </ul>

	informatică.
a) explicarea rațiunii edificării spațiului unic educațional european ca unul din obiectivele primordiale ale Procesului de la Bologna; b) argumentarea rolului universităților în procesul cultivării și promovării identității culturale europene.	<b>Procesul de la Bologna și edificarea spațiului educațional european.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Istoricul Procesului de la Bologna.</li> <li>• Universitățile și procesul de integrare europeană.</li> <li>• Rolul universităților în cultivarea și promovarea identității culturale europene. Șansele identităților naționale în condițiile integrării europene.</li> </ul>
a) argumentarea caracterului distinctiv al modelului european de integrare comparativ cu alte exemple de integrare regională din lumea contemporană.	<b>Generalități asupra procesului de construcție europeană.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Construcția europeană în contextul proceselor de globalizare și mondializare.</li> <li>• Trăsătura distinctivă a construcției europene: instituții și norme juridice comune.</li> <li>• Fundamentele culturale ale Uniunii Europene. Caracterul ciclic al construcției europene.</li> <li>• Uniunea Europeană: diversitate în unitate.</li> <li>• Uniunea Europeană între aprofundare și extindere.</li> </ul>

#### **VI. Tematica orientativă a referatelor, comunicărilor și dezbaterilor:**

1. Diversitatea lingvistică – un obstacol în calea integrării europene ?
2. Retorica proeuropeană în contextul activității partidelor politice din Republica Moldova.
3. Conferințele lui Faust Brădescu asupra integrării europene.
4. Integrarea europeană în lumina teoriei mondialiste.
5. Jacques Attali și teoria marilor spații geoeconomice.
6. Globalizarea, națiunile, statele naționale și integrarea europeană.
7. Teorii ale națiunii și naționalismului în Europa postbelică.
8. O abordare comparativă a Uniunii Europene – 15 și a Uniunii Europene – 27.
9. Reunificarea Germaniei și problema echilibrului european.
10. Provocările integrării europene în domeniul securității și apărării.
11. Dimensiunea economico – socială a procesului de integrare europeană. Studiu de caz: Republica Moldova.
12. Universitățile și integrarea europeană.

#### **VII. Activități de învățare și cercetare / creație (curs, seminar, teză anuală, conferință de aprofundare etc.)**

La finele fiecărui curs de Construcție Europeană, se organizează conferințe științifice studentești, în cadrul căror studenții, prin rapoartele prezentate, pun în discuție o serie de subiecte de actualitate, legate de problematica disciplinei respective. Activitățile de învățare și cercetare au loc, de asemenea, în cadrul unor mese rotunde organizate de studenți.

23. Expuneți esența și obiectivele Procesului de la Bologna. Descifrați semnificația noțiunii de „spațiu unic educațional european”.
24. Identificați rolul universităților în cultivarea și promovarea identității culturale europene.
25. Determinați specificul și trăsăturile comune ale culturii și civilizației ruse raportate la cultura și civilizația europeană.
26. Efectuați o succintă prezentare a prevederilor novatoare și a contradicțiilor / ambiguităților Constituției Europene.
27. Expuneți esența statului asistenței sociale ca model de funcționare a Uniunii Europene. Explicați avantajele și inconvenientele Europei Sociale.
28. În baza unor exemple concludente, identificați beneficiarii politicii regionale a actualei Uniuni Europene.
29. Expuneți particularitățile evoluției culturii europene în cadrul perioadei „Războiului Rece”.
30. Efectuați o trecere în revistă a principalelor realizări în domeniul tehnico-științific și a consecințelor acestora pe plan economico-social în Europa postbelică.
31. Efectuați o analiză de ansamblu a construcției europene în contextul actualelor procese de globalizare și mondializare.
32. Argumentați caracterul distinctiv al modelului european de integrare comparativ cu alte exemple de integrare regională din lumea contemporană.
33. Expuneți principalele prevederi ale noii Politici Europene de Vecinătate. Care sunt țările – beneficiare ale acestei politici europene ?
34. Determinați semnificația și importanța Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană. Argumentați șansele (sau lipsa acestora) de integrare a Republicii Moldova în familia Europei Unite.

#### IX. Bibliografie selectivă

- Bari Ioan. Globalizarea economiei.- București: Editura Economică, 2005.- 562p.
- Berstein Serge, Milza Pierre. Istoria secolului XX. Vol.2: Lumea între război și pace (1945 – 1973). – 482p.; Vol.3: În căutarea unei noi lumi (1973 până în zilele noastre). – 256p. – București: Editura BIC ALL, 1998.
- Bîrzea Cezar. Politicile și instituțiile Uniunii Europene.- București: Editura Corint, 2001.
- Bodinier Jean-Louis, Breteau Jean. Fundamentele culturale ale lumii occidentale. Traducere de Bogdan Geangalău.- Iași: Institutul European, 2000.- 79p.
- Brădescu Faust. Europa unită: trei conferințe. Ediție și note: Radu-Dan Vlad.- București: Majadahonda, 2013.- 95p.
- Cibotaru Viorel. Republica Moldova și comunitatea internațională (curs universitar).- Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2001.- 123p.
- Cum funcționează Uniunea Europeană: Instituțiile Uniunii Europene; Ghidul cetățeanului din spațiul european.- Kiev: Delegația Comisiei Europene pentru Ucraina, Moldova și Belarus, 2004.- 48p.
- Degeratu Claudiu. Analiza politicii externe // „Euxin. Revistă de sociologie, geopolitică și geoistorie” (Institutul de Studii sociocomportamentale și geopolitice).- 1997.- Nr. 1-2.- P.127-132.
- Descoperind Europa.- Strasbourg: Consiliul Europei, f.a.- 22f.
- Drepturile omului în lumea contemporană. Culegere selectivă de documente.- București: Editura Politică, 1983.- 645p.
- Duverger M. Europa de la Atlantic la Delta Dunării.- București: Omegapres, 1991.
- Ecobescu Nicolae. Manualul Consiliului Europei.- București: Biroul de Informare al Consiliului Europei la București, 2013.- 551p.
- Eliade Mircea, Culianu Ioan P. Dicționar al religiilor. Ed. a 2-a.- București: Editura Humanitas, 1996.- 282p.

- Popescu Andrei, Jinga Ion. Organizații europene și euroatlantice.- București: Lumina Lex, 2001.- 195p.
- Profiroiu G., Marius Alina. Introducere în realitățile europene.- București: Editura Economică, 2000.- 208p.
- Rață Gheorghe. Integrarea europeană: istorie, documente, analize (curs universitar).- Chișinău: Institutul Relațiilor Internaționale „Perspectiva”, 2001.- 173p.
- Răilean Valentin, Borș Vilena, Studionov Corina. Integrarea economică europeană (curs universitar).- Chișinău: Institutul Internațional de Management, 2001.- 172p.
- Revenirea în Europa: Idei și controverse românești, 1990 – 1995 / Antologie și prefață de A.Marino.- Craiova: Editura Aius, 1996.- 452p.
- Sava Ionel N. Reconcilierea franco –germană. Cum poate fi înlocuită rivalitatea prin amicitie // „Euxin. Revistă de sociologie, geopolitică și geoistorie” (Institutul de Studii sociocomportamentale și geopolitice).- 1997.- Nr. 1-2.- P.117-126.
- Savu Dana – Victoria. Integrarea europeană: dimensiuni și perspective.- S.l.: Editura Oscar Print, 1996.- 223p.
- Securitatea și Cooperarea în Europa. Documente (1989 – 1992). Ediție îngrijită de Valentin Lipatti și Ion Diaconu.- București: Editura Academiei Române, 1993.- 231p.
- Soros George. Despre globalizare.- Iași: Polirom, 2003.
- Thatham Allan. Dreptul Uniunii Europene. Traducere V.Munteanu, E.Osmochescu.- Chișinău: Editura ARC, 2003.- 508p.
- Unificarea Europeană: Filosofie, politică, mentalitate (materialele Conferinței Internaționale) / Institutul de Studii Politice și Relații Internaționale, Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Moldova. Coord. de proiect, dr.hab., prof.univ. Grigore Vasilescu.- Chișinău: I.S.P.R.I., 2003.- 221p.
- Uniunea Europeană și Republica Moldova: Acord de Parteneriat și Cooperare. Textul complet.- Chișinău: TACIS, 1994.- 57p.